

Citind *Zgârieturi pe fața oglinzii* de Flavia Cosma

Câștigătoarea ‘Premiului pentru Excelență’ pentru contribuția sa la îmbogățirea și promovarea Literaturii și culturii române în spațiul european și mondial (la cea de-a XXIX-a ediție a Festivalului Lucian Blaga, în 2009), Flavia Cosma este autoarea a nu mai puțin de 24 de cărți de poezie.

Din 1976, de când trăiește între Toronto și Val-David, activitatea poetei canadiene de origine română a cunoscut destule momente de vârf. Unul din ele ar putea fi legat de introducerea cărții, *Leaves of a Diary* (‘File de jurnal’), apărută la Variety Crossing Press din Toronto, 2006, ca material didactic de studiu, la Universitatea din Toronto, Canada.

Fidelă propriei concepții potrivit căreia poezia cere o dăruire necondiționată și o sinceritate totală, Flavia Cosma i se dedică în întregime, preferând dănuirii limitate între îngustimile spațiului mundan contemporan, fals și ipocrit, o trăire autentică, în universul adevărilor creatoare absolute.

Zgârieturi pe fața oglinzii ar putea fi cartea metaforă ce ilustrează acest concept, dat fiind că ea pune față-n față trăirea *în trup* cu viețuirea *întru spirit*, versurile fiind un permanent mono-dialog al eului liric ce pendulează între esență și aparență, între omenesc și nelumesc.

Chiar și atunci când dialoghează cu Sinele, poeta o face cu nedisimulată detașare. Energiile trupului și cele emoționale sunt sublimite, într-o sinteză spirituală, potrivit viziunii sale unice, cunoscută deja din volumele anterioare.

Starea poetică a Flaviei Cosma dezbracă, pe rând, cuvintele de haina efemerului, făcându-le părtașe secretului său, *Secret*, pe care numai Dumnezeu îl știe, anume: „dorul de iubire”, dor prezent până și în trilul unei păsări (*E greu de crezut*).

Iubirea, despre care între timp a învățat câte ceva, după cum afirmă în dedicația ce deschide volumul, este cea pe care poeta o caută mereu, aievea sau în vis (*Ouăle*) pentru că nu încetează să creadă în sensul și împlinirea ei. De aceea când *Veni și ora...* emoția trăirii clipei face să dispară noțiunea timpului din „calendarul comun”. Ora așteptată, ora petrecută, clipa trecută, se va pierde curând în noianul aceluiși timp sub care stă scrisă, ca de altfel și poezia în sine. Așa se face că „Inima înfrântă se-ascunde rușinată-ntr-un colț,/ Și în sfârșit se lasă / Pradă durerii” (*Frigul pietrelor*).

Alteori „Timpul,/ Acest hermafrodit întins pe pat/ Intre noi” face parte din triunghiul amoros, transformând ființele, cu iubire cu tot, „In amintiri sfâșietoare,/ Dureroase” (*Tu, eu și timpul*).

Însuși titlul poemului, *Zgârâieturi pe fața oglinzii* este o metaforă nu doar a dualității ființei, ci și a timpului de care vorbeam. Căci el este acela care de fapt lasă urmele; *zgârâieturile pe fața* (oglinzii) fiind (în)semnele sale.

Dual și el ca tot ce-i lumesc, și necruțător pe deasupra, se face simțit pândind „netrebnic, hain,/ Nerăbdător”, ceea ce o determină pe iubită să implore chiar și din profunzimi de blestem, cerșind clipe, desigur, în numele iubirii: „Lăsați-mi câteva ore plâpânde/ La marginea cerului” (*Așteptare din nou*).

Legate de timp, și anotimpurile atrag atenția prin ‘semnele’ lăsate, în special când vine vorba de momentul regenerării, ca în *Primăvara timpurie*, sau al hibernării (*Iarna la ferestre*), când iubiții stau „Numărând fiecare secundă ce trece, fiecare minut,/ Ca pe o nouă victorie”.

Așadar printre temele și motivele poetice prezente aici, în afară de cel legat de amintitul timp, mai distingem, motivul apei și al oglinzii, precum și al principiului yin/yang, cu metaforele lor cu tot.

Încercând să definească ființa umană, fluiditatea yin-yangului său energetic, poeta găsește că suntem construiți pe baza unui amestec al

contrariilor; elemente concrete și abstracte, pământesc și dumnezeiesc laolaltă: „Noi— / Nemurirea și neființa/ Topite una într-alta,/ Norii sălbăticiți/ Incrucișați pe boltă,/ Căile gândului impenetrabil,/ Rebel” (*Noi*).

Omul de rând își privește „pe furiș fața în oglindă” (*Peisaj urban*), oglindă văzută și ca spațiu și loc, ca joc al apelor în care „iubitul zace înecat”. Nu mai puțin ea este și reflexie a petrecerii temporale, a ‘pre’trecerii către o altă dimensiune, făcând trimitere la magicul, oniricul și inefabilul vieții.

Deși îi place uneori să viseze, ori să creadă alteori în minciună —ca realitate ‘alterat’personalizată—, iubita din poemele Flaviei Cosma este în permanență lucidă (*Odihnă*) știind când și cum să întrerupă jocul.

Însă și ușurința cu care scrie este ‘oglindea’ libertății cu care scriitoarea a ales să trăiască, fapt ce a marcat traiectoria sa literară internațională, de la publicarea primului volum de poezii, în 1992 (în Texas, SUA) și până astăzi.

Cunoașterea poetică presupune vibrație, rezonanță cu adâncul profund al naturii, de aceea afirmația Flaviei Cosma care dă titlul poeziei sale *N-am răspunsuri*, cu referire la problemele vieții, este pe deplin îndreptățită.

După cum mărturisește într-un recent interviu¹, poezia este din punctul său de vedere, un dialog între creator și receptorul care îmbunătățește cu propriile trăiri pe cele ale poetului. Așa se face că, opera este rezultatul acestei fericite întâlniri necesare.

Doar că amintita formă de comunicare este posibilă, credem, atâta vreme cât, și unii și alții sunt racordați la structurile și energiile cosmosului, căci, după Flavia Cosma, poezia există de când lumea, având legătură cu misterele, cu magia și cu tot ce nu poate fi explicat științific. În cuvintele scriitoarei, ea este

¹ *La poesía es una calle con doble dirección, un diálogo entre el poeta y los lectores*
<http://www.surysur.net/2011/10/la-poesia-es-una-calle-con-doble-direccion-un-dialogo-entre-el-poeta-y-los-lectores/>

„un dar a lui Dumnezeu oferit umanității într-un moment de grație, un mod de a ajunge la conștiința universală”².

Prin extindere, am putea spune că incantația provocată de o anume rostire a versului, proiectează realitățile terestre direct pe cerul universal, ca o „mare

răsturnată” oglindind într-un fel imaginea abisului feminin, lunecos și trivial, „cu poalele-i largi date peste cap” (*Mare răsturnată*).

Motivul apei din *Sezonul ploilor* vine însoțit de cel al morții, al putreziciunii, al fluidelor în destrămare. Ca proiecție în expansiune, îi corespunde imaginea în mișcare a fulgilor „murdari”, a ploii „cu picuri mari”, sau a lacrimii, toate aceste lichide amestecate „cu plânsul pe fețe”. Cu puterea ei de transformare, apa este însă și întruchiparea staticului când: „o paralizie, un îngheț/ Pune stăpânire pe noi.”

Dar, cum poeta este o optimistă, nu se lasă prinsă în „brațele toamnei”, cu atât mai puțin în melancolia ei, odată ce „soarele covârșitor înaintează anevoie pe boltă” schimbând îndată tonul și tonusul creației Flaviei Cosma.

În trecut fie spus, până și imaginea morții e lipsită de obișnuitele ei atribute întunecate, căci „Sub soarele blând / Moartea se îmbracă în veșminte de aur”, deloc înfricoșătoare ba dimpotrivă, figura ei e de-a dreptul solară: „Galbenă/ Elegantă / Răbătoare/ Atoateștiutoare” (*Calea spre neființă*).

Interesant ni se pare ciclul de *Elegii*, (cu subtitlul „Urcând din treaptă în treaptă până la etajul IX”). Probabil, nu întâmplător treptele ajung la etaje fără soț. Se remarcă cel notat cu cifra simbolică șapte, cifră care, printre altele, dă sens alegoric și nivelului al treilea: „Etajul trei face parte din cele șapte luni de absență”.

²Idem (tad. n.)

Cele trei ipostaze ale etajului șapte (*a, b, c*) au cheia metaforică a închiderii/ deschiderii, sugerată de prezența ferestrei și a peretelui (alb), între care se consumă experiența unei iubiri care inversează sensurile elementelor. Această stare de lucruri se va confirma îndată ce ajungem la următorul și, ultimul nivel: „La etajul nouă/ Miroase a aer stătut și încins”.

E treapta conștientizării, a asumării experienței, marcată de „fereastra care nu se poate deschide”. Asta o face pe iubită să înțeleagă nimicnicia zbaterilor ființei, acel *vanitas vanitatum, omnia vanitas...* respectiv că „toate-s derizorii și patul murdar/ Se lasă într-o parte”.

Gândul o duce la evadarea din acel spațiu socotind că „drumul cel mai scurt înspre eliberare” înseamnă să coboare „treptele celor nouă etaje/ Una câte una”.

Dar vine vremea sa lasăm autoarei binemeritul răgaz de *Odihnă*. O vedem cum, după această serie de reflecții poetice, „Transfigurată de flăcările mari/ De sete, depărtări și neputințe”, intră delicată, să se-nchidă, de bună voie, după cum singură mărturisește, într-un poem al iubitului, „scris în nopți de veghe” și rămas „Intre filele împrăștiate pe pat”.

Restul e *Joc târziu*, magie, iubire și altă poezie...

Ofelia M. Uta Burcea, Madrid, 2013